

kan ha förmåga att uppfatta dem. Härpå skulle då svaras: de fysiska och yttre krafterna och tingen måste visserligen antagas såsom varande något i sig sjelfva, emedan de bestämma sjelfmedvetandet och nödga det fatta sig sjelft på ett visst vis eller från en viss synpunkt samt emedan de ej skulle kunna göra detta, utan att vara något i sig sjelfva eller sjelfständiga väsen. Men härom eller om tingens beskaffenhet i sig sjelfva kan, som sagdt, omöjligt blifva fråga, då man ej kan tala om det, hvarom den ringaste aning ej kan finnas. För såvidt deremot jag kan erfara den yttre naturens verkningar på mig sjelf samt derifrån sluta till de verkande krafternas natur och egenskaper, endast så till vida kan jag tala om den såsom existerande. Men då är grunden till deras existens ett tänkande af mig, visserligen ett tänkande, som liksom allt tänkande utesluter det slags frihet, som är det samma som godtycke, och derfore är ett nödvändigt tänkande, hvartill jag till följd af mitt väsens natur och dess nödvändiga bestämdhet nödgas, men hvilket just till följd deraf äfven måste tänkas såsom fullkomligt fritt och sjelfständigt eller såsom en vilja, hvarigenom jaget